

HLAS PRAVOSLAVÍ

OBSAH

MODLIDBA PÁNĚ _____	3
POUŤ DO MONASTÝRU SV. GORAZDA V HRUBÉ VRBCE _____	5
PRAVOSLAVNÉ CÍRKEVNÍ POTŘEBY	
AGIA SOFIA _____	6
NOVÝ PRAVOSLAVNÝ KATECHISMUS _____	7
JAK SPOUŠTĚT SÍTĚ GENERACI X _____	8
AŽ DO STÁŘÍ VĚRNÝ _____	13
ZLATO SE ČISTÍ V OHNI _____	15
SVATÝ BOŽE, SVATÝ SILNÝ... _____	16
JEN TAK NA OKRAJ... _____	17
JAK ŽIJEME _____	18
Tachov – starostka církevní obce osmdesátníci _____	18
Svátek metropolitů Kryštofa _____	18
Ikonopisný seminář _____	19
NADEŠEL ČAS SMLOUVY S HOSPODINEM _____	20

*Pokrov (Záštit) přesvaté Bohorodice
1. / 14. října*

Drazí otcové, bratři a sestry, milí čtenáři!

Prosíme o odpuštění za zdržení vydání Hlasu pravosláví měsíce září.

Také prosíme, nezapomeňte na naši fotografickou soutěž. Své (nejen) prázdninové fotografie můžete zasílat poštou na adresu našeho ústředí nebo mejlem na adresu: svkaterina@centrum.cz. Nejhezčí snímky otiskneme a oceníme drobnou cenou.

vaše redakce

Foto na titulu: Slavnostní bohoslužby v monastýru sv. Gorazda, viz str. 5

MODLITBA PÁNĚ

Archimandrita Georgios

Představený posvátného monastýru sv. Gregoria na Svaté hoře Athos

Předmluva

Slova evangelní zvěsti jsou inspirována Svatým Duchem, a mají proto svou hodnotu se zřetelem k věčnosti. To znamená, že každá nauka, podobenství, příběh či popis, stejně jako každé úsloví, každé slovo a každý detail obsažený v Kristově evangeliu mají tu největší možnou hloubku a význam. Tyto jednotlivé součásti Písma svatého tedy nemohou být odbyty povrchním a ledabylým výkladem, k němuž má často sklon naše nedokonalé duchovní vnímání.

To beze zbytku platí i pro modlitbu *Otče náš*, kterou nám odevzdal sám Pán, kterou svěřil své Církvi a která je příkladem modlitby pro nás všechny.

Naši svatí a bohonosní Otcové žili plně Kristovým evangeliem. Zachovávali všechna svatá přikázání. Jejich životy, kázání či rozhovory rozšiřovaly toto evangelium a jejich životní zkušenosti v Božím Duchu značně obohatily svatou Tradici naší Církve. Jejich životy odhalují v největší možné míře a hloubce spasitelná slova Pána Ježíše Krista a dokazují, že jeho přikázání nejsou těžká, ale mohou být uskutečněna každým křesťanem bez ohledu na jeho věk a představují jakýsi dohled i nad naší nedostatečnou vírou, nebalostí a leností.

Spolu s našimi dávnými i současnými svatými Otci, kteří vysvětlují a vykládají Modlitbu Páně, můžeme i my zkoumat a dotýkat se její hlubiny a obracet se v ní k našemu Pánu.

Pokorně proto žádáme Krista, našeho Spasitele, aby nás – dnešní křesťany – též obdaroval svou milostí, aby náš život v Kristu mohl být inspirován a požehnán touto modlitbou – modlitbou, jež je výrazem *společenství* s živým Bohem. Ale i naopak, aby naše modlitba mohla být výrazem živé Boží přítomnosti v našem životě a mohla z ní vyvěrat. Jinými slovy, aby se modlitba stala naším životem jako takovým, životem prohlubujícím a inspirujícím naše slova, která budeme vysílat k našemu svatému Bohu.

březen 1997

Úvod

Naše svatá pravoslavná víra není jednou z mnoha „ideologií“, filosofických směrů nebo náboženství dnešního světa.

Bůh pravoslavných není bohem filosofů, tedy nějakou ideou či nejvyšším, neosobním principem nebo náboženským významem, k němuž býváme postupně povznášeni z těch nejnižších stupňů.

My, pravoslavní křesťané, věříme v osobního Boha: Boha Otce, Boha Syna a Boha Ducha Svatého. Tento trojjediný Bůh nám sám sebe odhaluje prostřednictvím své druhé osoby – Pána Ježíše Krista.

Boží Syn se stává člověkem, naším Pánem Ježíšem Kristem, veřejně zvěstuje evangelium, činí zázraky, je ukřižován, vstává z mrtvých, vystupuje na nebesa a posílá Utěšitele, Ducha Svatého. To všechno se děje proto, abychom mohli být sjednoceni s naším Bohem

Otcem, abychom mohli obnovit svůj narušený vztah k Němu; abychom mohli být přivedeni k osobnímu setkání, k účasti a společenství s Bohem.

Protože Bůh je Bohem osobním, nemůžeme se s Ním setkat jinak než skrze oddaný, láskyplný a milující vztah k Němu, rozvíjený a kultivovaný právě naší modlitbou. Kdyby byl Bůh myšlenkou (ideou), mohli bychom se s Ním setkat pomocí logického důkazu. „*Modli se a miluj Boha, abys Ho mohl poznat...*“ To bychom mohli říci někomu, kdo hledá Boha. Skrze modlitbu se nepřístupný Bůh stává přístupným. Bůh neznámý se stává známým. Podivný a zvláštní Bůh se stává důvěrně známým. Stává se přítelem. To je cesta, kterou nám Bohočlověk, náš Pán, ukázal. Pán Ježíš Kristus se často modlil, „zanechav po sobě příklad, který bychom měli v jeho šlépějích následovat“.

Učil, že předně se musíme modlit s velkou trpělivostí. Rovněž nám zanechal vzor či model příkladné modlitby, jež je všem křesťanům důvěrně známá jako Modlitba Páně – *Otče náš*.

Význam této modlitby je pro nás nedocenitelný. Předně proto, že ji daroval samotný Bůh. Za druhé proto, že naše Přesvatá Bohorodice, apoštolové, svatí mučedníci, svatí Otcové a všichni zbožní křesťané všech dob se ji modlili a byli jí posvěcováni. Za třetí proto, že v sobě shrnuje veškeré evangelium a veškeré vyznání naší víry.

Podle svatého Maxima Vyznavače obsahuje tato modlitba prosbu za všechno, co bylo učiněno při kenosi Boha Slova během aktu Jeho vtělení, a zároveň nás poučuje o tom, že máme hledat jen ty dobré dary, jež pouze Bůh Otec, na přímluvu Syna, udílí vpravdě v Duchu Svatém. Těchto darů je sedm: „**1. teologie, 2. přijetí víry prostřednictvím Boží milosti, 3. bytí rovné andělům, 4. účast na věčném životě, 5. obnovení přirozenosti, která je lhotejně obrácena k sobě samé, 6. zrušení zákona hříchu, 7. zrušení tyranie ďábla, který nad námi vládl svou lstí**“ (Výklad „*Modlitby Páně*“, Filokalie, 2. svazek, nakl. „Perivoli tis Panagias“, s. 253).

Tato modlitba je přední modlitbou celé Církve. Při každodenních církevních bohoslužbách bývá odříkávána celkem šestnáctkrát, během Velkého postu dokonce dvaadvacetkrát. Ba co víc, je též považována za jakési shrnutí celé božské liturgie.

Z tohoto důvodu a ve shodě se svatými Otcí jako svými průvodci a učiteli považoval jsem za vhodné, abych vás uvedl a vyzval k důkladnému studiu této modlitby, k radostné účasti na jejím božském a spásonosném obsahu... abychom ji mohli pronášet s ještě větším zanícením, horlivostí a vědomým prožitkem.

„*Když se pak modlíte, nemluvte mnoho jako pohané: neboť se domnívají, že pro množství svých slov vyslyšeni budou; nebuďte tedy jako oni: neboť Otec váš ví, co potřebujete, dříve než byste Ho prosili. A proto se modlete takto:*

Otče náš, jenž jsi na nebesích,

posvět se jméno tvé.

Přijď království tvé.

Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi.

Chléb náš vezdejší dej nám dnes.

A odpusť nám naše viny,
jakož i my odpouštíme viníkům našim.

A neuvoď nás v pokušení,
ale zbav nás od zlého.

Neboť tvé jest království i moc i sláva na věky.

Amen.

Neboť jestliže odpouštíte lidem hříchy jejich, i vám odpustí Otec váš nebeský; jestliže pak neodpouštíte lidem hříchy jejich, ani Otec váš neodpustí vám hříchy vaše.“ (Mt 6,7–15)

pokračování přístě

Z anglické verze Archimandrite George: The Lord's Prayer (Holy Monastery of st. Gregorios, Mount Athos 1997) s přihlédnutím k řeckému originálu přeložil Michal Dvořáček.

POUŤ DO MONASTÝRU SV. GORAZDA V HRUBÉ VRBCE

V pátek 1. září v podvečer navštívil monastýr svatého Gorazda v Hrubé Vrbce vladyka metropolita Kryštof, aby se společně s bratry monastýru a s četnými poutníky pomodlil večerní bohoslužbu a sám pak posloužil panychidu za oběti heydrichiády. Ve svém slově vzpomenu vladyka na události ze života mučedníka biskupa Gorazda a vyzdvihl i jeho význam pro zdejší obec, hovořil o tom, jak byl světec oblíbený mezi zdejšími občany, kteří jej vždy s úctou vítali, i když byli jiného vyznání. Vladyka metropolita daroval bratřím pro zkrášlení monastýrské svatyně krásnou lampádu.

V pozdních večerních hodinách se v monastýrském chrámu začalo sloužit celonoční modlitební bdění svátku sv. mučedníka Gorazda, jež trvalo více než 5 hodin. Službu zpívali věřící z chrámových sborů brněnského, jihlavského i bratislavského.

V sobotu ráno sbor bratislavského chrámu sv. Rostislava pod vedením sestry Márie Belovičové zkrášlil překrásným zpěvem v církevní slovanštině archijerejskou liturgií, kterou vedl vladyka metropolita Kryštof a arcibiskup olomoucko-brněnským Simeon, spolusloužilo 13 kněží, na službu přijelo mnoho poutníků z Čech, Moravy, Slovenska, Rakouska i Holandska. Po skončení bohoslužby poděkoval vladykům i všem poutníkům představený monastýru archimandrita Jáchym; mimo jiné řekl, že na naší duchovní ces-

tě k Bohu potřebujeme vidět před sebou vzory duchovního života a že takovými jsou pro nás v první řadě svěťci. Otec Jáchym hovořil o tom, že svatí, stejně jako všichni lidé měli své nedostatky, nemoci a neduhy, s nimiž zápasili, ale od duchovně hynoucích lidí se lišili prá-

Archimandrita Jáchym vítá vzácné hosty

vě pevnou rozhodností naslouchat za každé situace Božímu hlasu, vždy volit cestu trnitou, cestu kříže, a ne cestu pomyslně příjemnější, ale špatnou. Jejich láska k Bohu a k bližním byla silnější než cokoliv jiného, naslouchali Bohu a potvrzovali to nejen svými slovy

a emocemi, ale i vlastním životem, tím, že podle Boží vůle i žili. A právě takovou rozhodnost plnit vždy Boží vůli měl i svatý mučedník biskup Gorazd, který je díky tomu jedním ze světělak na církevním nebi a ukazuje nám, jako i ostatní svatí, cestu ke spáse. Proto

se v místě jeho rodiště také v tak hojném počtu scházíme.

Po božské liturgii se všichni poutníci sešli u jednoho stolu, aby se i v odpoledních hodinách mohli s ostatními podělit o radost z velkého svátku naší místní církve. Je pro nás velkým požehnáním,

že se můžeme v našem monastýru pravidelně setkávat, mít vzájemné společenství, seznamovat se s věřícími z jiných farností a eparchií a takto se obohacovat. Děkujeme bratřím monastýru i všem, kteří vykonali úsilí a pouti se zúčastnili, a těšíme se na další setkání.

jerej Serafím Tomeček

PRAVOSLAVNÉ CÍRKEVNÍ POTŘEBY AGIA SOFIA

Již delší dobu zamýšlím napsat tento článek, aby se vyjasnila historie, ale i současný stav a budoucnost počínů známého jako Pravoslavné církevní potřeby Agia Sofia. Někteří z čtenářů Hlasu pravoslaví měli možnost osobně navštívit obchod, provozovaný v Praze poblíž náměstí Jiřího z Poděbrad. Jiní o něm možná něco pouze zaslechli, jiní o něm neví dodnes. Považuji za vhodné doplnit nedostatek informací a případně rozehnat mlhu spekulací, které mohly vzniknout.

Na podzim roku 2004 jsme po delším předchozím rozvažování pojali myšlenku, že bychom mohli zkusit otevřít obchod, který by aspoň částečně vylepšil špatnou dostupnost pravoslavných církevních potřeb, jako jsou knihy, MC a VHS kazety, CD nosiče, bohoslužebné potřeby, ikony a všelijaké jiné věci, které mají pravoslavní věřící v oblibě nebo je potřebují k duchovnímu životu. Hlavní hnací silou byly dva faktory: ukázat, že je možné takový obchod otevřít a provozovat, a také to, abychom pomohli věřícím, kteří nemají kontakty nebo možnost vycestovat, aby si opatřili potřebné věci.

Předem chci zdůraznit jeden fakt, jenž někteří nepochopili, a to, že provozování tohoto obchodu nemělo vést k vlastnímu obohacování nebo k nějakému „kšeftování“. Obchod je obchod a musí si vydělat aspoň na vlastní provoz, jinak by nemohl fungovat, k tomu je potřeba přihlídnout a pochopit to. I to byl problém. Někteří příchozí měli pocit, že budeme mít ceny třeba jako na Ukrajině, ale to bylo a je zdrojem spekulací, jaké vysoké ceny jsme měli. Vzhledem k tomu, z jaké vzdálenosti byla většina zboží dopravena a jaké jsou ceny nájemného v Praze, nehledě na další náklady s tím spojené, nesouhlasím s tvrzením, že ceny byly přehnané.

Nyní blíže k vzniku obchodu. Již dříve jsem se znal s o. Nikolajem Ončulenkem, sloužícím v České Lípě. Věděl jsem i o jeho dobrých kontaktech na Ukrajině. Poprosili

j jsme ho, zda by nám nemohl pomáhat s dovozem zboží, a on souhlasil. Potřebný základ, na kterém se dalo stavět, byl na světě. Před koncem roku jsme sehnali zmíněnou prodejnu v Ondříčkově ulici. Měla jeden zápor – nebyli jsme dostatečně obezřetní a nepovažovali jsme sousední sportovní bar za hrozbu, ale časem se tak projevil a přispěl k uzavření obchodu.

Na přelomu roku se podařilo prodejnu otevřít za účasti několika věřících, duchovních a vladyky Kryštofa, který prostory posvětil. Pravoslavní, ale i nepravoslavní přicházeli v celkem hojném počtu. My jsme měli radost, že lidé obchod přijali. Většina chodila pravidelně a obchod působil i misijním charakterem – lidé přicházeli a ptali se na toto a na ono. První měsíce provozu byly radostné, avšak poté se začala projevovat různá negativa: špatní sousedé, zhoršující se dodávky zboží z Ukrajiny, nebylo ani lehké informovat pravoslavné věřící o aktivitách obchodu, a navíc byl poblíž otevřen podnik s vyloženě proticírkevním charakterem, což vše přispívalo k vnitřním i vnějším těžkostem, jež vyústily na konci května 2005 k uzavření prodejny. V téže době měl o nás být uveřejněn článek v Hlasu pravoslaví, ale nestalo se tak kvůli ukončení činnosti.

Osobně bych zhodnotil fungování pravoslavných církevních potřeb Agia Sofia jako úspěšné, i přestože byly otevřeny poměrně krátkou dobu. Ukázalo se, že je zájem o pravoslavné církevní předměty nejen u pravoslavných věřících. Mnohdy bylo ovšem potřeba jednat rychle, což se nedařilo zvláště v případě šití rouch a jiných bohoslužebných oděvů. Osobně jsme si odnesli zkušenosti, které jsou „k nezaplacení“ a budeme z nich těžit celý život. Věřím, že nejen nám obchod prospěl k dobrému.

Vzhledem k občasným telefonátům nebo dotazům věřících uvažuji o tom, že bychom v budoucnu mohli za dobrých okolností zří-

dit internetový obchod fungující na principu zásilkové služby. Provozování klasického „kamenného“ obchodu je značně nákladné a vysilující, přispívá k vyšším cenám a mimo hlavní město nemá smysl. Pokud by někdo v současné době neodkladně potřeboval nějaké církevní předměty a neměl by se na koho obrátit, lze sespojit se zmíněným o. Nikolajem Ončulenkem; kontakt najde-

te v církevním kalendáři nebo na webových stránkách pražské eparchie (www.pravoslav-nacirkev.cz).

*hypodiákon Maxim (M. Švancara),
misijní odd. ÚMR v Praze
maximos@seznam.cz*

NOVÝ PRAVOSLAVNÝ KATECHISMUS

Pokud se zamyslíme nad růstem pravoslavné církve v Českých zemích a nad vztahy naší církve s okolním světem, vystávají hned dvě otázky, které mají jedno řešení: jak vzdělávat nebo katechizovat věřící všech věkových kategorií (nehledě na systematické hodiny katechetiky) a jak informovat okolní svět o tom, čím je vlastně pravoslavná církev, jaká je její historie, teologie, duchovnost apod. Oba problémy řeší katechismus, v našem případě pravoslavný.

V pravoslavné církvi za posledních několik staletí zdomácněl tento druh příručky, ačkoliv ji v nám známé podobě v prvním tisíciletí nenalzáme. Změna nastala s rozvojem knihtisku a také reformace a protireformace. Pravoslavná církev nebyla ušetřena tehdejších nepokojů a ani dnes není izolovaná od vřavy světa, který se domáhá informací o všem, tedy i o nás. Katechismy hrají v získávání informací důležitou roli, protože jsou většinou běžně dostupné a lidé jsou zvyklí, že v nich naleznou základní fakta o dané církvi.

V současnosti se vše zrychluje a vyžaduje se maximální aktuálnost. My na to musíme do určité míry, chtě nechtě, reagovat, jinak bychom nedostáli svému poslání. To se týká i katechismu. I věřící potřebují kvalitní a aktuální příručku tohoto druhu, aby se mohli vzdělávat a utvrzovat v pravoslaví. V češtině máme jen jeden pravoslavný katechismus, sestavený sv. vladykou Gorazdem (Pavlíkem). Slouží už mnohá léta, ale nejsem sám, pokud budu tvrdit, že je už poněkud zastaralý. Tím se nechci dotknout kvality tohoto katechismu ani jeho autora, ani toho, kolika lidem pomohl. Je ne-

zvrtný fakt, že věci časem zastarají a že je na dalších generacích, aby to napravily, ne jenom konstatovaly.

Psal jsem diplomovou práci o pravoslavném katechismu a jako doplněk jsem vypracoval malý dotazník, týkající se tématu práce, který jsem rozeslal na církevní obce a rozdál ho studentům pravoslavného bohosloví (z farností se jich na neštěstí vrátilo vyplněných velmi málo). Poslední otázka byla, zda by respondenti přivítali nový pravoslavný katechismus v češtině. Jen několik jednotlivců ze sedmdesáti odpovědělo ne. To jasně ilustruje, jaký je stav věci.

Nyní je nutné, aby se k této otázce vyjádřilo co nejvíce kompetentních osob. Musí se zvážit, zda přeložit a doplnit nějaký vhodný zahraniční katechismus, nebo zda sestavit zcela nový. Osobně bych se s přihlédnutím k našim místním podmínkám přikláněl k první možnosti. Domnívám se, že misijní oddělení je kompetentní orgán pro práci na novém katechismu, a proto by se mělo tohoto úkolu ujmout hned, jak bude zvolen směr, kudy se ubírat. Považuji to za velkou výzvu pro celou naši místní církev a pevně věřím, že se v blízké budoucnosti podaří vydat nový pravoslavný katechismus.

Případné náměty zasílejte na adresu Úřadu metropolitní rady a připojte, že dopis je určen pro misijní oddělení. Nebo pište na e-mail: maximos@seznam.cz.

*hypodiákon Maxim (M. Švancara),
misijní odd. ÚMR v Praze*

JAK SPOUŠTĚT SÍTĚ GENERACI X

jeromonach Ambrose Young

Generace, která zažila první světovou válku, byla na Západě nazvána *ztracenou generací*. Tito lidé byli citově traumatizováni krvavými válečnými událostmi natolik, že začali zpochybňovat všechny hodnoty, včetně hodnot sociálních a náboženských. Ve společnosti zavládl cynismus a za jedinou hodnotu začala být považována rozkoš. Jako poslední módní výkřik se rozmohla psychoterapie, protože lidé byli zmatení, odcizení a vyžděšení. Nejaktuálnější otázkou bylo: „Existuje něco, pro co by stálo za to žít, obětovat se, pracovat, anebo je život jen pouhá náhoda, chyba či hloupý vtíp?“

Dnešní mladí lidé, kteří se narodili na přelomu šedesátých a sedmdesátých let, mají se *ztracenou generací* let dvacátých mnoho společného. Sdělovací prostředky a jejich konzumenti je ocejovali stereotypním označením *generace X*. Většinou z nich je dnes okolo třiceti let. Co však pojem *generace X* ve skutečnosti znamená? Co má společného s pravoslavným křesťanstvím? A proč o tom hovoříme před vámi, absolventy Semináře svatě Trojice v roce 2001?

Jeden z autorů vzešlých z této generace vysvětluje: „Starší lidé mou generaci nazývají různě a málokdy v pozitivním slova smyslu. Říkají o nás, že jsme líní, neužiteční, špatně vzdělaní a prázdni. Považují nás za generaci Petra Pana, která odmítá dospívat, váhá se svou kariérou i se založením rodiny. Dávají nás do protikladu s generací předchozí, jež má proti nám nejvíce výhrad, s takzvanými *děťmi prosperity*. Příslušníci této generace se domnívají, že oni pro zemi znamenají růst, prosperitu, kdežto my jsme jí přinesli úpadek. Proto

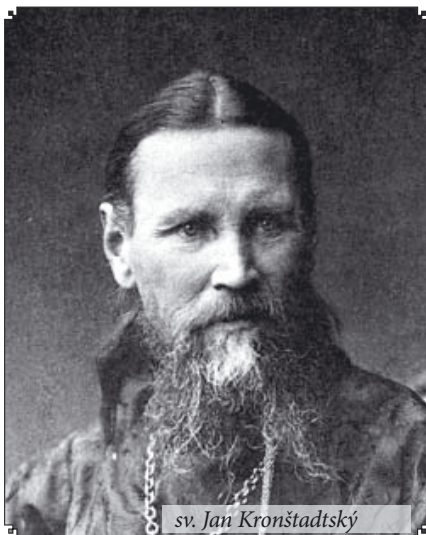
nás nazývají *děti úpadku*. Také nám říkají *generace X*, protože se o nás všeobecně míní, že si za ničím nestojíme a v nic nevěříme.“ X je matematická proměnná, ale také může označovat cosi beztvareho, co za moc nestojí a nemá žádnou hodnotu.¹

To je samozřejmě obecné tvrzení, a zdaleka ne všichni mladí jsou takoví. Existují i velice světlé výjimky. Když však budeme hovořit o generaci jako takové, je naprosto přirozené, že se zdůrazňují určité obecné rysy, určité ideje, jimiž se tato generace odlišuje od pokolení svých rodičů, stejně jako od generace, která přichází po nich.

Nejčastěji se zapomíná, že současná generace X nevznikla sama od sebe. Nevynořila se z ničeho a odkud. Byla vytvořena námi, rodiči generace X. Ti z nás, kterým je teď mezi čtyřicítkou a šedesátkou, patří ke *generaci-self*, k duchovně zprofanovanému pokolení, k nejmaterialističtější, nejegoističtější a nejegocentričtější generaci ze všech, jež na Západě v tomto století žily.

Svatý Jan Kronštadský měl jednou takové vidění: „Viděl jsem dav lidí“, psal, „a každý z nich měl ústa hvězdicovitě zalepená; umírali žízni a přecházeli sem a tam. Když nás spatřili, zvolali: ‚Svatí otcové, modlete se za nás! Je nám velmi těžko, protože sami (se modlit) neumíme. Naši otcové a matky nás k náboženství nevedli. Neznáme ani jméno Kristovo... ani znamení kříže!‘ A propukli v pláč.“

Tom Beaudoin ve své knize *Virtuální víra: nonkonformní duchovní hledání generace X²* vypráví o svém mládí v osmdesátých a devadesátých letech a o tragédii rodin rozvrácených rozvodem. „Ze ‚skutečného života‘ jsme věděli

sv. Jan Kronštadský

o rodičích, kteří nemohli dál žít společně, stejně jako o dětech, zmatených rozbitím rodinného krbu. Většina manželství se přitom rozpadla v osmdesátých letech. Děti generace X nejenže na vlastní kůži pocítily křehkost lidských svazků, ale byly vrženy do nevyzrálé a nekultivované dospělosti...

Veškerá naše dětská zkušenost s ubohostí, individualistickou nezávislostí a rozvedenými „smíšenými“ rodinami neúměrně urychlila proces dozrávání... Naše rozštěpené rodiny se podobaly mikrokosmu světa jakoby „sraženého na kolena.“ Beaudoin vysvětluje, že počítače a videohry byly dalším významným faktorem, protože, „videohra byla (a dosud je) především imitací skutečnosti, která zároveň umožňuje přebývat ve virtuálním světě (proto byly v našem mládí tak populární fantastické hry). Pro naši generaci byl vždy příznačný pocit bezpečí ve virtuálním světě.“ Díky kabelové televizi a MTV tato generace „na vlastní zkušenost pocítila přesycenost obrazy ve čtyřiařicetihodinovém naprogramovaném médiu, které hypnotizuje rychle blikajícími útržky a kousky v neustále se měnících úhlech pohledu... MTV se stalo jak zdrojem informací, tak i osobitým světem.“ Televize jako taková je skutečně jedním z nejvýraznějších projevů „virtuální reality“ a vždy měla velice nebezpečný rozkladný vliv nejen na mysl mladých lidí, nýbrž i na lidi dospělé a zralé.

Beaudoin pokračuje: „Stále větší fascinace popkulturou v osmdesátých letech šla ruku v ruce s úpadkem religiozity... Řada lidí naší generace z nejhrůznějších církví (včetně mě samého) propadla agnosticismu, apatii nebo cynismu, protože se zvětšovala odtrženost mezi tím, co se v náboženských institucích kázalo a co se praktikovalo... Pro mé vrstevníky nebyla tato odtrženost od náboženství často ničím novým, protože jejich rodiny náboženství chápaly jako něco druhořadého.“

Jeden pravoslavný kněz správně poznamenal, že „příslušníci generace X“ hledají něco autentického, hledají ochranu před světem neustálé změny a zmatku, před světem vykořeněným egoismem a pýchou. Viděli zoufalství svých rodičů, materialismus, hédonismus a egocentrismus, které rozložily jejich

manželství a zanechaly jejich děti bez jistoty, stability a bezpečí v marném hledání lásky a pouta. Tyto děti se musely chaosem myšlenek o podstatě pohlaví a smyslu rodinného života protloukat samy. Příslušníci generace X byli svědky destruktivní pýchy a individualistické autonomie generace *self*, jež své děti zbavila veškerého povědomí o historických kořenech a tradici.³

Z toho plyne, že mládež dnes vyrůstá v postkřesťanské společnosti, tedy společnosti, která se vědomě a záměrně na Boha neorientuje a která rychle ztrácí poslední přežitky klasických křesťanských hodnot, čímž se stává kulturou, v níž jsou slova „spravedlivý“ a „vinen“ nadávkou a za hlavní ctnost se považuje tolerance.⁴

Když vezmeme v potaz rostoucí počet rozvodů a hrůznou statistiku potratů, stejně jako toleranci naší generace k drogám a mravní nevázanosti, to vše podporované vysoce rozvinutou technikou vymykající se jakýmkoli etickým normám, není při naší lhostejnosti vůči Bohu a církevnímu křesťanství divu, že svému potomstvu předáváme bezcílnost, egoismus, osamocenenost a zpustlost. My sami – a nikdo jiný – jsme je naučili žít samotné a v samotě. Od nás se naučili nedůvěřovat nám a bát se prohrávat. A nemůžeme v tom vinit jen odosobněné masové sdělovací prostředky či abstraktní ideu „společnosti“ či „kultury“, protože i my sami tvoříme masové sdělovací prostředky, stejně jako tvoříme společnost a vytvořili jsme kulturu kolem nás, byť jen svou pasivní přítomností a tím, že jsme jí neodporovali. Nikdo jiný nás k tomu nenutil. A představte si, jaké to je „být vychovávan a růst ve světě, kde dospělí dělají špatné věci, učí nás tomu, dělají tomu reklamu v médiích a potom nám vyčítají, že se toho účastníme“.⁵

Jak říká staré přísloví: „Viděli jsme nepřítel a přitom jsme jím byli my sami.“

Jeden spisovatel řekl, že mládež dnes „žije v bezcharakterním světě. Její cynismus a pesimismus vyplývají ze skutečnosti, kterou vidí kolem sebe. Mladí lidé byli podvedeni takzvanými společenskými modely chování a otrockým přijímáním povrchnosti všeho kolem. Mají pocit, že jsou svými vlastními rodiči a starší

generací vůbec odvržení. Znají opulentní způsob života předchozích generací... Nálepka na nárazníku: Utrácím dědictví svých dětí! sype sůl do rány. Děti X se ze všech sil snaží zbavit ponižujících označení, která jim dala starší generace. Chce se jim věřit, že jejich život má smysl a cíl. Je tragédií, že společnost, v níž žijí, včetně rodiny, církve a školy, jen znásobuje pocit vlastní samoty a opuštěnosti.⁶⁶

Generaci, která touží po smyslu, obsahu a Bohu, jsme stvořili my sami. To my jsme jí dali místo chleba kameny. Avšak tyto mladé lidi, které budeme jak my, tak i vy, mladí pravoslavní pastýři, potkávat nejen ve farnostech, ale i v celé společnosti, tuto generaci se musíme snažit pochopit a vstřebat. Nelze je odmítnout jako jeden z negativních „amerických fenoménů“, od něhož se my, pravoslavní křesťané, můžeme odvrátit nebo ho ignorovat. Nikoli, my musíme tuto výzvu přijmout se vztyčenou hlavou, protože nehledě na to, zda se nám to líbí a zda si to přiznáváme, někteří naši seminaristé a budoucí kněží jsou zástupci právě této generace a většina z nich je jejímu vlivu tím či oním způsobem vystavena. Existuje

dokonce i ruská generace X. Podle doktora Johana Bernbauma z Rusko-americké křesťanské univerzity je ruská generace X silně rozčarována ze své budoucnosti a z budoucnosti své země

a je velmi skeptická k jakýmkoli politickým revolucím a ekonomickým experimentům. Jsou generací 21. století, která ví, co nechce – staré represe komunistické strany – ale neví, čím

by se to mělo nahradit... Jsou naplněni pocitem bezmoci a fatalismu.⁶⁷

Je možné tuto generaci mladých lidí přivést k pravoslaví? Někteří naši kněží z vlastní zkušenosti dobře vědí, že s Boží pomocí to možné je. Ještě než se u toho za-

stavím podrobněji, je třeba říci, že na světě se objevilo další dorůstající pokolení. Je to generace následující po generaci X – a fakticky už tady je! – někdo ji nazývá generace tisíciletí (protože tyto děti se stanou dospělými na počátku třetího tisíciletí). „Tyto děti tisíciletí se jako celek nepodobají ani jedné mladé generaci, kterou lidstvo pamatuje. Jsou početnější, zámožnější, vzdělanější a etnicky různorodější. Nejdůležitější je, že začínají projevovat široké spektrum pozitivních sociálních vlastností... Jak říkají žurnalisté a sociologové, v následujícím desetiletí změní generace třetího tisíciletí zcela obraz mládeže, což může mít pro celou Ameriku velmi dramatické důsledky.“⁶⁸

Nehledě na některé pozitivní prvky, které jsou u generace třetího tisíciletí patrné, nelze zastírat nebezpečnou a temnou stránku věci – stránku temnější, než byly síly a obavy, které mučily generaci X. Kdosi si po-

všiml, že z *děti tisíciletí* se může stát „neovladatelná masa... mladí lidé natolik semknutí, že mohou přemoci obrannou politiku svých otců a spojit se ve jménu nové, riskantní, ba dokonce destruktivní politiky.“⁹ Pokud nás budoucí národnostní či světová krize uvrhne do víru ekonomického a politického chaosu – a odborníci tvrdí, že tato krize už je dávno za dveřmi – může nějaká negativní událost proměnit pýchu a sebevědomí této generace na patologický a hrubý konformismus a avanturismus, jaký dějiny lidstva dosud nespatriřily. Globalizace a „jediný svět“, které kolem nás už dnes pozorujeme, v takovém případě neblaze a katastroficky zesílí; současné dorůstající pokolení se v důsledku toho může stát generací, jež vbrzku přivede k moci světového vládce, který byl církví předpovězen a nazván antikristem. Tehdy se tato generace stane účastníkem a svědkem konce lidských dějin.

Mezi tím vším – mezi přílivy a odlivy lidských dějin, *ztracených generací, generací prosperity, generací self, generací X a generací tisíciletí* – stále vysoko po bouřlivých vlnách života pluje svatá církev se správně nastavenými a napjatými plachtami a neúnavně volá ke spasení ty, kteří tonou v hlubokých a temných vlnách, neboli, abychom užili jiné analogie z Písma, spouští síť, aby vytáhla co nejvíce zbloudilých. Jak řekl Spasitel svým učedníkům podle Lukášova Evangelia: „Zajed' na hlubinu a spusťte své síťe k lovu! .... Když to učinili, zahrnuli veliké množství ryb, až se jim síťe trhaly.“ (L 5,4.6).

Jak tedy „spouštíme síťe“? Jak se můžeme generaci X a generaci tisíciletí přiblížit? Mějme na paměti, že idea „přiblížení se“ k různým skupinám lidí je naprosto nová a v rozporu s tra-

dicí. Pohlédneme-li na stav náboženství v současném světě, rýsují se nám dvě vzájemně se vylučující cesty, kterými může být evangelium současné mládeži zprostředkováno.

První cesta, cesta takřkajíc protestantsko-římskokatolicko-modernistická, se snaží generaci X „vymezit“ a zaškatulkovat každého, „kdo se narodil mezi lety 1965 a 1980, jako někoho, kdo měl blízko k MTV, hyperaktivitě a dravosti.“¹⁰ Tento myšlenkový proud, založený v pod-

statě na představě „dejte jim vše, co chtějí“, vyprodukoval v římskokatolické církvi kytarové a folkové mše, stejně jako církev skateboardistů v Portlandu ve státě Oregon, kostely na způsob kaváren, heavymetalové kostely a tak dále, vše

s katechizací a slovem Božím založeným na hollywoodských filmech a textech populárních písní. Jak říká jeden ze zakladatelů tohoto „postmoderního církevního proudu“: „Kdykoli se kolem nás mění kultura, mění se i lidé, a tehdy je třeba zcela znovu vynalézat církev, abyste mluvili jazykem těchto lidí.“¹¹ To vedlo k vytvoření bohoslužeb ve stylu švédského stolu nebo kavárny, snažících se spojit protestantské shromáždění s pravoslavnými ikonami a svíčkami a s rockovými skupinami. Některé modernistické pravoslavné jurisdikce nabyly hořké zkušenosti, že takové lákání lidí do pravoslavné církve, které jim povoluje přidržovat se protestantského stylu hymnů a nepravoslavného stylu myšlení, organizace a učení, nakonec k ničemu nevede, protože tato „technologie“ je sice velmi populární a „módní“, avšak její účinky mají zřídka dlouhé trvání a sílu změnit život lidí. Stoupenci tohoto přístupu se mylně domnívají, že různí lidé mají i různé duchovní potřeby, a proto se snaží podbízet

vášním nějaké skupiny nebo generace, aby ji přilákali. Nic opravdu pevného se však takovým způsobem postavit nedá.

Vzpomeňte si však, že jsem mluvil o dvou cestách, jak se lidem přiblížit. Druhou cestou je cesta svatých Otců, tradiční cesta pravoslavií.

Povšimněte si, že když Hospodin apoštolům poručil spustit své sítě, neřekl: „Použijte takovou a takovou speciální síť pro tuto rybu a jinou síť pro jinou.“ On pouze řekl: „Spustte své sítě“; jinými slovy – nabídněte plnost víry. Ta spočívá zaprvé v učení církve, zadruhé ve svědectví lásky a nakonec ve svátosti svátostí (a ve svátostech vůbec). Mějte na paměti, že naše mládež žije obklopena zrůdnou sekulární kulturou, která opěvuje intrikánsství, slávu a skandalitu. Mladí však ve skutečnosti chtějí svatost, krásu, pravdu a dobro. Když se právě toto nabízí a nic se nezahazuje, aby to vypadalo dostatečně „vhodné“ nebo „in“, je možné se opravdu dostat ke všem a ke každému – k Rusovi i Nerusovi, člověku církevnímu i necírkevnímu, mladému i starému, bohatému i chudému.

My v církvi bychom si měli uvědomit, že mladá generace touží po duchovnu a její touha je silná. A tuto touhu lze utišit jen něčím opravdovým. Mladí lidé si ve skutečnosti nepřejí, aby je někdo hladil po hlavičce a utěšoval, že „všechno bude v pořádku, jakmile zjistíme, co dělat s tvými komplexy méněcennosti“. Nopak, mladí ve skutečnosti chtějí pocítit velikost a velkolepost starobylé liturgie; chtějí uslyšet slova hodná slyšení, jako jsou ta, jež napsal ctihodný Maxim Vyznavač: „Skutečný vlastník je pouze ten, který vládne sám sobě a svou duši a tělo podřídil duchu.“ Jeden protestantský pozorovatel o tom napsal, že zatímco nejrůznější náboženská uskupení (a techniky) přicházejí a zase odcházejí, tradiční církve, jako je třeba pravoslavií, zůstávají ve své kráse a pokoji nezkmuté a neměnné, a mladí jsou uchvázeni tím, že „sloužíme Bohu bez ohledu na to, jestli si toho nějací představitelé naší generace všímají“. V tom tkví celistvost. V tom tkví opravdovost. To má neodolatelnou přitažlivost.¹²

Proto mohl pravoslavný kněz napsat, že „pro generaci, která ztratila svou tvář a svou cestu, stejně jako ztratila svou naději v tom-

to světe, neexistuje jiné řešení a jiná odpověď než tato: není naděje, není seberealizace, není světa, není stability a není spásy na tomto světe jinak než v poznání sebe sama v Kristu, který není z tohoto světa. A cesta k němu leží v jeho těle, Církvi Kristově. Tato cesta je vstupem do živého vidění a zkušenosti vzkříšeného Krista, účast na jeho těle a krvi a prožívání tajemství království Božího v nás. Vstup do tohoto života v Kristu spočívá v liturgickém sloužení církve.“¹³

Znamená to však, že se nemáme snažit generaci X a generaci tisíciletí pochopit? Vůbec ne. Sám žiji v mnišském prostředí spolu s několika mnichy vzešlými právě z generace X. Poprosil jsem je, aby mi vysvětlili, co je k pravoslaví přivedlo a co je v církvi udrželo. Neříkali mi ani o „technikách“, ani o zvláštních metodách, nýbrž o cestách, kterými můžeme prohloubit naše chápání mladší generace.

dokončení příště

Z ruského překladu A. Poreckého uveřejněného v časopise Pravoslavnaja Rus 11/2003 přeložil diákon Hanuš Nykl.

Vysvětlivky

- ¹ Mahedi, W., Bernardi, I., *A Generation Alone: Xers Making a Place in the World*, 1994
- ² *Virtual Faith: The Irreverent Spiritual Quest of Generation X*
- ³ Jonah (hieromonk; Paffhausen), *The Eternal Liturgy: Worship in the Orthodox Tradition*
- ⁴ Nasfell, A., *What Will It Take to Reach Generation X* (www.thunderstruck.org/generation/nasfell.htm)
- ⁵ Howe, N., Strauss, W., *Millenials Rising: The Next Great Generation*, 2000
- ⁶ A. A. Martin, www.tagnet.org/dym/ABCs.html
- ⁷ www.racu.org/context-aug1996.html
- ⁸ Howe, N., Strauss, W., *Millenials Rising*, 2000
- ⁹ Ibid.
- ¹⁰ Means, S., „*Postmodern Church Targets Generation X in Seattle*“, *The Washington Times*, August 12, 1998
- ¹¹ Ibid.
- ¹² Haley, W. R. L., *Gen-Xs Search for Transcendence*; www.regenerator.com
- ¹³ Johan (hieromonk), op. cit.

AŽ DO STÁŘÍ VĚRNÝ

Mám na mysli kněze služebně nejstaršího mezi aktivními faráři Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku, který se 12. října 2006 dožívá osmdesáti let. Je to pravoslavný farář ve Františkových Lázních, okružní protopresbyter ThDr. Jan Křivka, plukovník v české armádě, nositel mnoha vojenských vyznamenání, dlouholetý člen Metropolitní rady pravoslavné církve a plnílet jiných církevních i občanských funkcí.

Narodil se v polské části Volyňské gubernie carského Ruska 12. 10. 1926 v obci Huleč Česká, kterou si založili v roce 1871 a budovali jeho předkové, čeští kolonisté, jež se z různých krajů Čech přistěhovali na Volyň koncem šedesátých let devatenáctého století a koupili si tu pozemky.

Huleč Česká byla původně obcí čistě zemědělskou, později se rozrostla a díky pracovitosti Čechů a nesporné převaze jejich odborných zemědělských zkušeností vzkvétala. Přijali zde pravoslavnou víru a pořídili si svůj pravoslavný chrám sv. Cyrila a Metoděje, kde byl knězem strýček otce Křivky Antonín Zajíc, významný kazatel a pedagog, na kterého jeho žáčkové vzpomínají i ve svém stáří. Vedl své věřící nejen k víře, ale i k českému vlastenectví a dožil se návratu volyňských Čechů do vlasti. V Čechách pak založil pravoslavnou církevní obec v Hořovičkách a sloužil zde až do svých 85 let.

Tatínek otce Křivky byl živnostník. Kromě Jana měl ještě dvě dcery; jedna se stala učitelkou, druhá si zvolila dráhu úřednickou. Když vypukla druhá světová válka a sovětská vojska zabrala část Polska, včetně Volyně, šlo otci Janovi na čtrnáctý rok.

Sovětská moc se na Volyni dlouho neudržela. Brzy byla vystřídána německou nacistickou okupací. Jan Křivka jako šestnáctiletý vstoupil do odbojové organizace Blaník, rozšířené mezi Čechy po celé Volyni. Podílel se hlavně na roznášení ilegálního tisku této organizace. Sovětským vojskům se podařilo znovu dobýt a obsadit Vo-

lyň. Začal se organizovat čs. armádní sbor pod vedením generála Ludvíka Svobody, do něhož se přihlásil i Jan Křivka. Byl odveden jen proto, že se mu podařilo přesvědčit komisi, že je o rok starší, než ve skutečnosti byl. Zúčastnil se pak krvavé karpatsko-dukelské operace, vojenského proniknutí Němců urputně hájeným Dukelským průsmykem na území Československa, při kterém padlo více než tisíc volyňských Čechů. Tehdy byl

Jan Křivka raněn. Po propuštění z nemocnice nenastoupil už jako pěšák, ale jako letecký střelec. V této službě setrval až do konce války. Svedl řadu urputných bojů ve vzduchu a často přistával s letadlem značně poničeným německými střelami. Za statečnost se mu dostalo řady vojenských vyznamenání.

Válka skončila, Jan Křivka ještě téhož roku začal studovat v Praze na Československé obchodní akademii v Resselově ulici, kde také maturoval.

Mezitím byl demobilizován a zabral si zemědělskou usedlost ve Vrutku na Podbořansku, kam se v roce 1947 přistěhovali i jeho rodiče.

V roce 1948 byl v Karlových Varech založen pravoslavný duchovní seminář pro výchovu kněží. Zde začal svou cestu ke kněžství také Jan Křivka. Byla to od začátku cesta složitá. Církev neměla duchovní. Reemigranti z Volyně vytvořili v Čechách a na Moravě 35 nových farností, ale přivezli si s sebou pouze pět českých kněží. Církev vyzývala seminaristy, aby se pokud možno brzy stali kněžími, a to i před ukončením bohosloveckého studia.

Ještě před vstupem do semináře se Jan Křivka oženil s učitelkou Boženou Zajíčkovou. V podbořanské pravoslavné kapli je oddal 29. října 1948 kněz z Volyně – protojerej Antonín Pařízek, západočeský arciděkan.

Hlava tehdejší československé pravoslavné církve arcibiskup Jelevferij vysvětil Jana Křivku 24. července na diákona a 31. července 1949 na kněze a od 1. září jej ustanovil duchovním

správce ve Františkových Lázních. Svěcení se konalo v pražské katedrále sv. Cyrila a Metoděje v Resselově ulici. Ke správě Františkových Lázní mu byla přidána ještě neobsazená farnost Aš-Mokřiny. Karlovarský seminář byl po roce přenesen do Prahy a po dalším roce zanikl. Studenti byli tehdy přeřazeni na Pravoslavnou bohosloveckou fakultu. Na této fakultě ukončil otec Jan svá bohoslovecká studia v roce 1954.

Tak se stal otec Jan Křivka ve svých dvaadvaceti letech představeným jednoho z nejkrásnějších pravoslavných chrámů v Čechách. Chrám svaté kněžny ruské Olgy ve Františkových Lázních byl postaven místním stavitelem a současně starostou města Gustavem Wiedermannem v roce 1889 ze sbírek mezi místními lázeňskými lékaři, pacienty a z dotace města. Wiedermann byl vynikající a hluboce erudovaný architekt, který postavil ve svém městě většinu krásných významných budov. Ke stavbě chrámu svaté Olgy přistoupil po důkladném studiu ruské chrámové architektury. Stavba dopadla velice zdařile a pravoslavný křesťan na ní nenajde nic, co by v ní působilo nepravoslavně.

Jako většina pohraničních farností byly i Františkova Lázně farností věřících různých tradic, a nebylo proto snadné z ní vytvořit jednotitou duchovní rodinu. Otcí Křivkovi se to však podařilo díky jeho otevřenosti a upřímnosti, jimiž si získával důvěru svých farníků. Mezi staršími muži si získal řadu obětavých spolupracovníků, kteří mladičkého duchovního otce považovali trochu i za syna, jemuž je třeba pomáhat.

Když nastoupil, učilo se ještě běžně náboženství ve školách a oddělení bylo tolik, že vyučování zabírala skoro všechna všední odpoledne. Cesty do škol spojoval s pastýřskými návštěvami, protože to často byly cesty do velmi vzdálených vesniček a otec Jan neměl auto. Musel spoléhat na veřejnou dopravu a často na vlastní nohy. Když později náboženství ze škol zmizelo, měl už cestičky vyšlapané a pokračoval ve výuce dětí formou biblických hodin, kterých se rádi zúčastňovali i rodiče a prarodiče. Otec Jan v tomto díle nepolevil, a proto je jeho farnost dnes stejně živá a mladá, jako byla před 57 lety, když do Františkových Lázní nastupoval.

Jako všude v pohraničím se složení obyvatel stále měnilo, jedni se odstěhovali, druzí přišliho-

vali, ale stačilo, aby si někdo z nových objednal pohřeb nebo křtiny. Setkal se tak s otcem Janem, a jaksi samozřejmě se stával jeho přítelem, který by se skoro styděl neplnit své náboženské povinnosti. Znovu se to podařilo po druhé vlně repatriace Čechů z ohrožené oblasti Černobylu. Otec Jan se pro ně stal nejen duchovním pastýřem, nýbrž i starostlivým otcem, který vyvíjel úsilí, aby jim mohl zajistit a zprostředkovat od německých bratří hmotnou pomoc. Současně zakládal nová bohoslužebná střediska, jimž se věnoval s velikou obětavostí, nezůstávající bez odezvy.

Otec Jan byl vynikající sportovec; v mládí hrál závodně odbíjenou a s dětmi rekreačně vybíjenou. S dětmi se vždy dokázal působivě pomodlit a nábožensky a morálně je poučit, ale také si s nimi hrát, vodit je krajem nad Těšovem, kde se pro děti každoročně pořádá tábor, a dávat jim vojenské povely, kterými byly okouzleny. Prostě, stmeloval duchovní působení s tělesným, takže se děti se poučily a vyřádily zároveň a byly šťastné. Vyrůstaly z nich poučení dospělí křesťané, jež mají všechny důvody správně chápat, jak vést své děti.

O bystrosti a nadání otce Jana jsem měl možnost se přesvědčit, když jsme spolu zajišťovali vydávání Hlasu pravoslavi, našeho časopisu, který měl za komunistické totality právo vycházet v devíti stech výtiscích po 24 stránkách desetkrát do roka. Těch 900 čísel bylo státem povolené množství, jež poptávce nestačilo. Jednou se otcí Janovi podařilo dohodnout se s chebskou tiskárnou, aby vydala dvojnásobný počet. I tento dvojnásobný počet se rozprodal díky zajímavému obsahu, na kterém se podílel i otec Jan a jeho paní. Mátuška Křivková si mi jednou postěžovala na takovýto případ. Při práci si pro sebe zarecitovala nějaké verše. Byla šokována, když si otec Jan tyto verše, jež rozhodně nikdy předtím neslyšel ani nečetl, z její samomluvy zapaatoval a citoval doslova v nejbližším nedělním kázání, a to velmi případně.

V roce 1970 se dal otec Jan Křivka přemluvit otcem Jiřím Novákem, aby se na naší fakultě v Prešově ucházel o doktorát. Vybral si téma z dějin Čechů na Volyni, se kterým fakulta souhlasila, ale nesouhlasila státní správa. Prý toto téma dosud nebylo zpracováno žádným světským vědcem, a nemůže o tom psát jako první teolog.

Sdělili to, když už měl otec Jan část práce napsáno. Bylo to nemilé a otec Jan si spíš z rozhořčení než ze zájmu vybral jako náhradní téma životopis a dílo metropolity Nikodéma Rotova. Psal pomalu a s nevelkým zaujetím. Vysvobodilo ho vydání Vaculíkovy práce o volyňských Čechů. Vůči této práci měl otec Jan značné výhrady, ale byl to hlas české profánní vědy, a již mu nic dále nebránilo vrátit se ke svému původnímu tématu. Svou práci dokončil a obhájil v září v roce 1989, byl mu za ni udělen doktorský titul. Bohužel, tato vysoce zajímavá a fundovaná práce dodnes čeká na své vydání.

Otec Jan zůstal celý život svou odvahou a nebojácností vojákem. Bylo to zvláštní a neobvyklé v době státní moci budované na strachu. Byl v té době již arciděkanem, dozorcím orgánem nad duchovními celých západních Čech, jejichž každý skutečný i domnělý prohřešek byl státní správou probírán i s ním. Lidé na vedoucích místech tehdy často pomlouvali a potápěli své druhy, aby se zalíbili mocným a sebe chránili. Tak jako, takřka dítě, kráčel bez bázně Dukelským průsmykem vstříc životu nebo smrti, tak i nyní kráčel bez bázně a s čistým štítem po

cestě oné zlé doby, věnčené zbabělci a kariéristy. Dovedl se tvrdě zastat svých kolegů, i když podle výroku jednoho tajemníka pro věci církevní „měl sám máslo na hlavě“. Prostě se neuměl bát a jeho odpůrci to vycítili a zdá se, že si ho proto vážili a občas mu vyšli vstříc.

Tak jako za války se nebál smrti, jako kněz se nebál obtíží, jako při opravách chrámu se nebál výšek a nosil promrzlým dělníkům pracujícím na kopuli na zahřátí kafe, tak bez bázně čelil nemocem, jež přišly s věkem, a stejně čelí i stáří, které ho nemůže zlomit ani všemi nesnáze, jež umí s sebou nést.

K osmdesátce mu buď osobně, nebo v duchu budou blahopřát desítky kněží, kteří jej už pamatují jako kněze, několik generací jeho duchovních dětí, rodina, manželka – dirigentka, dcera – starostka města, tři vnuci – teologové, i pravnuček Jan Křivka nejmladší, spousta volyňských Čechů, jejichž byl často mluvčím, a snad ještě nějací spoluobojníci z války. Mnozí z nás si snad vzpomenou, jak mnoho se od něho naučili, a popřejí mu od Boha ještě mnoho krásných let.

† arcibiskup Simeon

ZLATO SE ČISTÍ V OHNI

Publikace „Zlato se čistí v ohni“ od Vojtěcha Šustky je vlastně jen drobnou knížečkou. Přesto ji srdečně doporučujeme všem (ne jen) pravoslavným čtenářům.

Příběh života, oběti a smrti pravoslavného kněze ThDr. Vladimíra Petřka, jak zní její podtitul, přináší velice zajímavý a v mnohém nový pohled do života otce Vladimíra, který po atentátu na R. Heydricha spolu s vladykou Gorazdem, o. Václavem Čítkem, br. Janem Sonnevendem a mnoha dalšími pravoslavnými bratry, sestrami, dospělými i dětmi trpěl za náš národ. Jeho spoluvězeň mj. řekl: „Petřek byl vysílen, znaven, ubit, ale nezlomen.“

Osobní svědectví, otiskovaná v této publikaci, dokládají, jak pevnou osobností o. Vladimír byl. Svědčil o své neochvějně víře, když prakticky už na popravišti pravil: „Konečně, zlato se čistí v ohni a duše lidská v utrpení.“ Jeho svědectví má jistě mnoho co říci i nám.

redakce

SVATÝ BOŽE, SVATÝ SILNÝ...

Je neděle 3. září. Zachmuřená, plačtivá neděle. Přesto mám slunce v duši, i když se ho na obloze neukazuje ani kousíček.

Hospodin mi ve své štědrosti přisoudil úděl věčného poutníka. Tentokrát jedu z Rokycan. Byla jsem přítomna nezapomenutelné sv. liturgii, kterou sloužil náš nový, samotným Bohem vyvolený metropolita Kryštof s otcem Davidem Dudášem v chrámu sv. Trojice. Otec David je první romský pravoslavný kněz. Vystudoval v monastýru v Rumunsku. Má silné charisma a krásný bohoslužebný hlas, hezkou a pracovitou mátušku, dvě malé děti a novou farnost, kterou vладыka Kryštof vysvětil.

Mgr. David Dudáš vede pravoslavnou komunitu v Rokycanech, sestávající z velké části z etnických Romů. S Boží pomocí s ní v několika letech dosáhl přímo zázraků. Viděla jsem původní zanedbanou a zpustlou církevní stavbu, která se pilí a křesťanskou láskou rokycanské pastvy vedené svým jerejem, proměnila v půvabný, promodlený pravoslavný chrám. Byl zrenovován svépomocí, tak jak to lze vidět v Rumunsku i v mnohých jiných koutech světa, jež neoplývají bohatstvím hmotných statků, nýbrž bohatstvím ducha.

V rokycanském chrámu sv. Trojice dominují dvě barvy: modrá a bílá. Tak, jak to vладыka metropolita uvedl ve svém kázání: modrá – obloha, bílá – čistá duše.

Přenesla jsem se kratičce myšlenkami do Řecka, v němž je tato kombinace běžná. Před mým duševním zrakem zazářil ostrov Milos zalitý sluncem, vonící mořem, které odráží a zrcadlí stavby křehkých pravoslavných chrámů...

Otec David má malý, ale kvalitní pěvecký sbor, v němž „hlavní slovo“ mají sestry Irena Giňová, Etela Cudráková a Simona Dudová. Svatý Bože zpívají tou nejkrásnější melodií, kterou znám. Mohu zpívat s nimi: sbor romsky, já rumunsky: „Sfinte Domne Zeule...“

Po svaté liturgii odjíždíme nedaleko k nové faře, kterou vладыka metropolita Christofor světil. Není to tak jednoduché, neboť fara

má mnoho místností v přízemí i v prvním poschodí. Obřad svěcení je velebný, nejen zdi místností, nýbrž i přítomní jsou pokropeni svěcenou vodou.

Vладыka metropolita vysvětluje těm, kteří jsou zde hosty ze vzdálenějších farností, že úhledná a prostorná budova byla před několika měsíci zbořeništěm, a děkuje otci Davidovi a všem, kteří se na stavbě podíleli. Obdivuje citlivě volené barvy místností. Říká, že nevěří svým očím.

Farní dům poslouží v budoucnu jednak jako obydlí otce Davida a jeho rodiny, jednak bude využit k humanitárním účelům.

Přítomní závěrem této duchovní slavnosti odcházejí do přední místnosti, v níž jsou připraveny švédské stoly jako malé pohoštění, jako důstojná hostina lásky. Je zde bohatství nejrůznějších dobrot, které pod vedením mátušky Rozálie (Rozárky) připravily sestry opravdu znamenitě. Loučím se s otcem Davidem a jeho mátuškou. Udělal mi velkou duchovní radost, mimo jiné i tím, že jsem v chrámu našla svého oblíbeného sv. Stefana cel Mare, rumunského bojovníka proti Turkům (15. století), který dal postavit po každé vítězné bitvě monastýr nebo chrám. A tak jich jeho zásluhou vyrostlo v Rumunsku více než čtyřicet.

Čeká mne dlouhá a namáhavá cesta domů na Moravu. Zpřijemňuji si ji vzpomínkami na nezapomenutelné zážitky. Mezi nimi se vynořila i vzpomínka na volbu našeho nového metropolitity vладыky Kryštofa. Byl zvolen samotným Bohem, tak jako nejsvětější patriarcha moskevský a celého Ruska Tichon. Ten sv. Tichon, který v roce 1919 vyznamenal čestným přípisem (gramotou) archimandritu Savvatije, pozdějšího rektora Cholmského duchovního semináře – našeho prvního pravoslavného arcibiskupa...

Poslední úsek mé cesty vede neutěšeným prostředím plným špíny, kouřících malých romských dětí a jejich rodičů popíjejících alkohol nebo čichající toluen. Slunce v mé duši pohasíná, až nakonec úplně zapadá...

sestra Jana

JEN TAK NA OKRAJ...

V září byl v Norsku zatčen Pákistánec s norským pasem Qadeer Bhatti spolu s dalšími třemi muži. Podle policie jsou podezřelí, protože poté, co provedli teroristický útok na synagogu v Oslu, připravovali další teroristický útok v Praze. České úřady tvrdí, že se jednalo o zatím nejméně konkrétní hrozbu, která se kdy u nás objevila.

Zajímavé je, že s těmito muži byl v kontaktu Albánec Dobroši, boss kosovsko-albánské mafie. Tento muž byl léta šéfem mafie, která obchodovala s drogami ve velkém. Podle policejních odhadů přepravili tito lidé po tzv. balkánské cestě metráky heroinu a inkasovali stamiliony korun. Dobrošimu se ovšem podařilo z vězení uniknout (byl odsouzen na 15 let). Opět byl zatčen v Praze v r. 1999 a poté byl eskortován do Norska. Pozoruhodné je, že v r. 2005 byl mafián jeho formátu propuštěn „za dobré chování“.

Je všeobecně známé, že peníze získanými prodejem drog financovala kosovsko-albánská mafie teroristické akce v Kosovu v době krize v Jugoslávii. Kosovští teroristé (tzv. UČK) se tehdy těšili zájmu západních politických kruhů. Vrcholní političtí představitelé západních států se dokonce s teroristy scházeli v jejich doupatech a s veliteli kosovských hrdlořezů postávali před fotoaparáty novinářů, kteří podávali o celé situaci jednoznačný obraz. Vzpomínáme si dobře, není potřeba to dále rozvádět.

Zvláště pozoruhodné je, že dnes se Evropa třese strachy před teroristickými útoky, kterými hrozí, či dokonce je provádějí nebo financují ti samí lidé, kteří vraždili a platili vrahy před pár lety v Kosovu. Nečekal jsem, že bude trvat tak krátce, než se zrak teroristů upře od jihovýchodu na západ. Stačilo pár let od explozí v Kosovu a už umírali další lidé ve Španělsku, ve Velké Británii, hořela předměstí Paříže, vraždilo se v Holandsku, střílelo v Norsku a aktuálně se konkrétní hrozba týká Prahy.

Prý se tehdy teroristé z UČK snažili zabíjením policistů o osvobození Kosova od Srbů. Zdá se, že dnes se ti samí „národní osvoboditelé“ snaží „osvobodit“ zbytek Evropy od Evropanů. Když západní „mírotvorci“ nadšeně volali po bombardování nevinných civilistů v Jugoslávii, snad prostě jen netušili, nechápali, nedovedli domyslet, stejně jako náš tehdejší prezident Ha-

vel, že každý zavražděný srbský policista bude za pár let „křesťanské“ Evropě chybět.

Drogový boss dnes v klidu žije v Kosovu, prý hodně cestuje po Evropě. Ale to jen tak na okraj...

TACHOV – STAROSTKA CÍRKEVNÍ OBCE OSMDESÁTINÍČÍ

V životě člověka nastávají chvíle radosti, na které dlouho potom vzpomíná. Celá naše církevní obec se raduje z toho, že se naše dlouholetá členka a současně starostka církevní obce sestra Marie Lašková, roz. Kopolovičová, dožívá požehnaných osmdesátin.

Jubilantka se narodila v chudé početné rodině v malebném kraji Podkarpatské Rusi v obci Vagaš, kam se její rodiče Timofej a Hafia Kopolovičovi přistěhovali z okresu Volové a Iršava v Podkarpatské Rusi v Rakousko-Uhersku. V rodné obci prožila období II. světové války, jež bylo pro ni velmi i proto, že brzy ztratila oba rodiče. Když se roku 1947 všichni příbuzní a sousedé vydali na cestu do „dalekých“ Čech, ani na chvíli nezaváhala. Přestěhovala se s nimi do českého pohraničí a usadila se v obci Pavlův Studenec. Záhy se zde seznámila s br. Mikulášem Laškem, za kterého se 6. března 1949 provdala. V roce 1951 se manželé přestěhovali do Milířů, kde společně vychovávali čtyři děti – Annu, Helenu, Michala a Marii. Do roku 1972, než se odstěhovali do Tachova, pracovala v lese jako dělnice. Posléze pracovala v tachovském dětském domově. Její manžel

kantoroval v milířském chrámu sv. apoštolů Petra a Pavla po celý život až do roku 1986, kdy tragicky zahynul při dopravní nehodě.

Svého manžela na Milíře doprovázela, a když ovdověla, začala usilovat o pravidelné bohoslužby v Tachově.

Zpočátku její snaha vyšla naprázdno. Blýskat na lepší časy se začalo až roku 1988, kdy za působnosti o. Josefa Hauzara z farnosti Lesná-Milíře byl získán do užívání chrám sv. Marie Magdaleny a začala vznikat církevní obec, u jejíhož zrodu sestra Marie stála.

Svou pílí a důsledností se významnou měrou podílela na zvelebení zpusťoveného chrámu. Pro tachovské pravoslavné se stala duchovní matkou, a tak dostala důvěru vykonávat funkci starostky. Pravoslavné víře zůstal věrná i po příchodu uniátů do Tachova.

Jménem církevní obce v Tachově pro ni vyprošujeme hojnost Božího požehnání, mnohá a blahá léta uprostřed svých nejbližších, zvláště pak 9 vnučat a 4 pravnučat.

*o. Milan Horvát
duchovní správce*

SVÁTEK METROPOLITY KRYŠTOFA

Jeho Blaženost vладыka metropolita Kryštof příjemně překvapil svou bývalou pastvu při katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ul. v Praze.

Jako mladý duchovní šest let spravoval zdejší Pravoslavnou církevní obec a nikdy se netajil, že má boční kapli sv. novomučedníka biskupa Gorazda velmi rád. Pak pro duchovní povinnosti a úkoly tuto kapli málo navštěvoval.

Úterý 12. září však byl pro všechny velký den, neboť vладыka metropolita si pro modlitební oslavu svého prvního (jako metropolity) svátku ctihodného Christofora vybral právě tuto kapli. Byla přeplněná, jinak ani nelze čekat, vždyť našeho vладыku za léta jeho duchovního působení zná mnoho lidí. Vладыka Kryštof sloužil sv. liturgii spolu s o. prot. Jiřím Čápem.

Mnoholetí nakonec vладыkovi zazpívali spolu se všemi přítomnými i arcibiskup olomoucko-brněnský Simeon, bývalý kancléř Úřadu metropolitní rady o. Václav a svým stále zvučným sametovým basem chrámový žalmista osmdesátipětiletý bratr Myron Lukanič.

Vладыka ve své krátké promluvě po sv. liturgii všem poděkoval za modlitby a blahopřání. Připomněl mj., jak tuto kapli vlastnoručně vymaloval a opravil nevzhledný závěs lustru. Cítil se polichocen, že jeho „zlepšovák“ visí u stropu dodnes.

Přítomní pak byli velmi potěšeni vладыkovým pozváním na malé občerstvení a s radostí Jeho Blaženosti připili arcibiskupským vínem z vinic monastýru sv. Prokopa Sázavského v Mostě.

redakce

IKONOPISNÝ SEMINÁŘ

S požehnáním Jeho Blaženosti vладыky metropolity Kryštofa srdečně zveme všechny zájemce na ikonopisný seminář do monastýru Zesnutí přésvaté Bohorodice **ve Vilémově** u Litovle.

Seminář proběhne ve dnech **21. a 22. října 2006**

s následujícím programem:

21. 10.

- 13.15 příjezd do Vilémova autobusem z Olomouce, ubytování
- 13.45 oběd
- 14.30–15.15 **přednáška** Jeho Blaženosti vладыky metropolity **Kryštofa** na téma: „Význam ikon v životě církve“
- 15.30–17.00 přednáška má. **Mgr. Jany Baudišové** na téma: „Dějiny ikony – odraz teologického vývoje ve výtvarném stylu ikony“
- 17.00–17.50 diskuse, dotazy na přednesená témata
- 18.00 archijerejská večerní bohoslužba s lithíí (s požehnáním chlebů)
- 19.30 večere
- 20.00–21.30 beseda s ikonopiskou ses. **Mgr. A. Ivetou Annou Kadlecovou** na téma: „Zkušenosti a postřehy ze studia na špičkové ikonopisné škole při Trojicko-sergijevské lávře v Sergijev Posadu u Moskvy“

22. 10.

- 09.00–10.00 sv. liturgie
- 10.30 snídaně
- 11.00–12.00 beseda s ikonopiskou ses. **Mgr. Sylvou Novotnou** na téma: „Teoretické a praktické základy ikonopisné práce“
- 12.00 oběd
- 13.00 rozloučení, odjezdy účastníků
- 13.44 odjezd autobusu z „Vilémov-náves“ do Olomouce

Příspěvek na ubytování a stravu **na jednoho účastníka je 500 Kč**, které účastníci zaplatí při příjezdu matce představené Alexiji.

Přihlásit se můžete na e-mail: jana.baudisova@pravoslavi.cz, tel.: 567 309 264 mátuška Jana Baudišová nebo e-mail: ehristofor.cz@tiscali.cz, ludmilacentrum@tiscali.cz, tel.: 739 261 955 ses. Naděžda Kostelecká.

Těšíme se na Vaši účast.

Úřad Metropolitní rady Pravoslavné církve v Praze monastýr Zesnutí přésvaté Bohorodice ve Vilémově

Nadešel čas smlouvy s Hospodinem

Byl to už třetí měsíc, co Izrael vyšel z Egypta. Za tu dobu se mohl přesvědčit, že jej Hospodin miluje, vždyť jej chránil, sytil a pojil. Snad už v jeho lidu dozrála přípravebnost přijmout také závazky vůči Hospodinu.

Tedy se Hospodin rozhodl uzavřít s tímto lidem smlouvu. On bude nadále vždy jeho ochráncem a oni přijmou a budou plnit jeho zákon. Tato smlouva bude věčným svědectvím lásky Hospodina k svému lidu i lásky lidu k svému Bohu. Lidé totiž plní smlouvy někdy ze strachu před postihem, někdy aby získali výhody, ale plní-li smlouvu z lásky k tomu, s nímž ji uzavřeli, pak je to správné plnění.

Za co stojí poslušnost dětí vůči rodičům jen ze strachu? Nebo dokonce, co je to za poslušnost, když dostanou zaplacenou? Přestane-li strach nebo přestane-li naděje na odměnu, přestává i takováto poslušnost. Jen poslušnost dobrovolná, z lásky, je trvalá, jen ona má opravdu cenu.

Izrael přišel na sinajskou poušť a přiblížil se k svaté hoře Choréb. Tam prostřednictvím Mojžíšovým promluvil Hospodin k lidu: „Vy sami jste viděli, co jsem učinil cestou z Egyptu. Nesl jsem vás na orlích křídlech a přivedl k sobě. Nyní tedy, budete-li mě skutečně poslouchat a dodržovat mou smlouvu, budete mi zvláštním vlastnictvím jako žádný jiný lid, třebaže má je celá země. Budete mi královstvím kněží, národem svatým.“

Když to lid uslyšel, zvolal: „Budeme dělat všechno, co nám Hospodin uloží.“

Pak Hospodin, dříve než se přiblížil se svým zákonem, učinil opatření, aby lid ochránil před silou, vanoucí z Boží blízkosti pro ty, kdo se ještě nenaučili být Bohu srdcem nablízku. Nařídil, aby si lid vypral své pláště a očistil se zrženlivostí, že třetího dne sestoupí na horu. Oni ať na horu nevystupují, ani se jí nedotýkají. Na horu smí jen Mojžíš a do určité výše Áron. Každý jiný by musel zemřít. Lid to pochopil a podřídil se.

Vždyť znali různé síly přírody, které lidem sloužily, jako oheň, voda, ale mohly působit i ničivě tam, kde člověk s nimi neumí zacházet. A to jsou jen stvořené síly. Co teprve síla, kterou je sám jejich Stvořitel. Stále ještě k němu neuměli přistupovat, ale jeho moc znali z egyptských pohrom.

Když nastal třetí den a nastalo jítro, hřmělo a blýskalo se, na hoře byl těžký oblak a zazněl velmi pronikavý zvuk polnice. Všechn lid, který byl v táboře, se trásl. Celá hora byla zahalena kouřem, protože Hospodin na ni sestoupil v ohni. Kouř z ní stoupal jako z hutě a celá hora se silně chvěla. Pak si Hospodin zavolal Mojžíše s Áronem na horu. Tam dal Mojžíšovi deset svých přikázání – to základní, co bude lid Boží dodržovat. Byla to tato přikázání:

1. Já jsem Jsoucí, tvůj Bůh; já jsem tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví. Nebudeš mít jiného Boha mimo mne.
2. Nezobrazíš si Boha zpodobení ničeho, co je nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí. Nebudeš

se ničemu takovému klanět ani tomu sloužit. Já jsem Jsoucí, tvůj Bůh, Bůh žárlivě milující. Stihám vinu otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení těch, kteří mě nenávidí, ale prokazují milosrdenství tisícům těch, kteří mě milují a má přikázání plní.

3. Nezneužíváš jména Jsoucího, svého Boha. Jsoucí nenechá bez trestu toho, kdo by jeho jména zneužíval.
4. Pamatuj na den odpočinku, že ti má být svatý. Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci. Ale sedmý den je den odpočinku Jsoucího, tvého Boha. Nebudeš dělat žádnou práci ani ty ani tvůj syn ani tvá dcera, tvůj otrok a tvá otrokyně ani tvé dobytce ani tvůj host, který žije v tvých branách. V šesti dnech učinil Jsoucí nebe i zemi, moře a všechno, co je v nich, a sedmého dne odpočinul. Proto poželhal Jsoucí den odpočinku a oddělil jej jako svatý.
5. Cť svého otce i matku, abys byl dlouho živ na zemi, kterou ti dává Jsoucí, tvůj Bůh.
6. Nezabiješ.
7. Nezcizoložíš.
8. Nepokradeš.
9. Nevydáš proti svému bližnímu křivé svědectví.
10. Nebudeš dychtit po domě svého bližního. Nebudeš dychtit po ženě bližního ani po jeho otroku ani po jeho otrokyni ani po jeho býku ani po jeho oslu, vůbec po ničím, co patří tvému bližnímu.

Toto desatero Božích přikázání bylo dáno nejen Izraeli, ale lidu všech dob, i nám, křesťanům, protože Pán Ježíš prohlásil: „Dokud nepomíne nebe a země, nepomíne jediné písmenko ani jediná čárka ze Zákona.“ Měl na mysli tento zákon od Sinaje. Sám Ježíš shrnul toto desatero do dvou přikázání. První až čtvrté, která se týkají naší úcty k Bohu, shrnul takto: „Miluj Hospodina, Boha svého, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí.“ Páté až desáté, která se týkají lidí, našich bližních, shrnul Ježíš: „Miluj svého bližního jako sám sebe.“ Dodal ještě: „Na těch dvou přikázáních spočívá celý Zákon a Proroci.“

Vzpomínáte si, že na hoře Choréb byl Mojžíš už dříve a že mu tam Bůh zjevil své jméno, které v hebrejštině, jazyce, kterým byly původně zapsány tyto příběhy, zní Jahve, což česky znamená Jsoucí. Potomci Izraelců měli toto jméno v takové úctě, že se báli je i vyslovit; místo něho četli Adonaj, což česky znamená Pán, Hospodář, Hospodin. Také u nás se ujal místo Božího jména říkat Pán nebo Hospodin, přestože u nás, kteří věříme v jediného Boha, bychom to jméno ani nepotřebovali znát. Vždyť svého Boha nepotřebujeme odlišovat od různých jiných bohů, které vzývali pohané v Egyptě a které utvářejí ještě dnes některé pohanské národy a my je odlišujeme od skutečného Boha tím, že je píšeme s malým písmenem.

O jednotlivých přikázáních a o tom, co se ještě u Boží hory přihodilo, si povíme příště.

arcibiskup Simeon

Vydává Pravoslavná církev v Českých zemích, P. O. Box 655, CZ-111 21 Praha 1.

Hlavní redaktor: Dr. Cestmír Kráčmar, Soukenická 10, 110 00 Praha 1. Technický redaktor: Boris Havel.

Redakce si vyhrazuje práva na případné úpravy, či krácení zaslaných příspěvků.

Uzávěrka každého čísla je 10. den předcházejícího měsíce. Vychází druhý týden v měsíci.

Litografie Loksa PrePress Rakovník, tisk Tuček tiskárna Rakovník.

Jedno číslo Kč 17,-, pro předplatitele u distribučního střediska v Praze Kč 16,-.